

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LET—YEAR XVIII.

Cena lista
in 25.00

Entered as second-class matter January 22, 1910, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1893.

Chicago, Ill., petek, 18. decembra (December 18), 1925.

Subscription \$3.00
Yearly

Uredništvo in upravljanje
prostori, 2657 South
Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 So. Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

STEV.—NUMBER 296

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

BANKIRJI SO VOLJNI PRIZNATI RUSIJO

aj nismo več daleč od priznanja Rusije. — Te potrdijo razni senatorji, članiki in političarji.

Washington, D. C. (F. P.) —

Kritike, da so zastopniki največjih bančnih tvrdk v Wall Streetu v družbi Chas. M. Schwab in drugih vodilnih tovarnarjev obdržavali banket v lučnem klubu v New Yorku, na katerem so se razgovarjali o vrednostih, ki jih prinese sovjetsko-ameriška trgovina, je počelo, da so v Washingtonu, in v krogu zapeli: "Naj sem pravil tako". Ne gledate na kaj rečejo v Beli hiši in v državnem departmaju, da utišajo razgovori o priznanju Rusije, skoraj vsak v kapitolu verne, da je priznanje Rusije na temu.

Kdaj pride in pod kakšnimi oblikinami, je še odprtje vprašanje. Republikanci in demokratje pravijo, kadar Wall Street izgovori besedo, Coolidge in Kellogg bodo agirala. Senator Borah, predsednik senatnega komiteza za tujezemsko zadevo, da priznanje prihaja, ker so svetovi pri volji sprejeti ameriški pogoje, in ker interesi obeh narodov zahtevajo, da zemere postanejo zopet normalne.

"Kadar bodo mednarodni bankirji želeli priznanje Rusije, bo Rusija priznana", je rekel senator Shipstead, član farmarsko-kakovake stranke. "Velikanca je najmočnejša sila učinkuječa tež deželi."

Senator Reed iz Missourija, demokrat in nasprotnik lige narodov, je rekel: "Dolgo časa sem bil preprčan, da je treba priznati Rusijo, ampak žal mi je, da je za njeno priznanje potreba odobritev bankirjev. Ta administracija bo storila, kar bankirji žele."

Senator Norris, vodja naprednih elementov v senatu, se je razdal: "Kar naprednjaki danes vidijo, to bo veliki biznis videl načine, pa tudi starokopitni poskusi bodo to videti v sestnih mesecih. Princip zaradi priznanja je bil vedno eden in isti. Preprčan sem, da je odločeno, da se izreče priznanje, ker tako deli veliki biznis."

Norman Hapgood pravi v Hearstovih listih, da je predsednik Coolidge rekel senatorju Borahu, da je on, Coolidge, naklonjen polnemu priznanju de jure, toda on ne občuti potrebe, da ustvari prijazno ljudsko mnenje, ki mora obstati, preden se ta korak izvrši.

Senator Borah pravi v diktiranem intervjuju, da on lahko reče na podlagi najbolj avtentične avtoritete, da je Rusija pravilno se pogojati glede dolgov, konfiskacije ameriške lastnine in sovražne propagande.

To ni novica. Čečerin, sovjetski komisar za zunanje zadeve, je pred dvema letoma ponučil, da imenuje delegate za konferenco, na kateri se naj izkrovna tvar po zgornj navedenih točkah. Tajnik Hughes je naravnost odklonil dizkužo. Tajnik Kellogg se je ravnal po tej politiki. Ampak zdaj so največji elementi velebiznisa v Ameriki z njimi razgovarjali o biznisu v Wall Streetu, političnim krovom v Washingtonu se pa kljče spomin, da bo biznis rešil vprašanje priznanja. Kadar bodo tvrdki Morgan & Co., Dillon, Reed & Co. in drugi glavni faktorji v Wall Streetu pripravljeni za nove smernice, tedaj bo Dwight Morrow prebil eno nedeljo v družbi Coolidgega. Nato se bodo naznani nove smernice.

Progled dnavnih dogodkov

AMERIKA.

Zakladniški tajnik Mellon ne govoriti rad o davkih in carini. Senator Fletcher predlagal olajšanje priseljeniškega zakona. Poverilni odsek v senatu je odklonil Curtisovo priporočilo glede Nyeja.

Newyorški bankirji so za priznanje sovjetov.

Nova načrt za končanje premogarske stavke.

Italijanska zbornica je dala Musoliniju absolutno oblast čez časopisje.

Na Francoskem skušajo zmatiti nov finančni program.

Kemal paša izjavil, da se Turčija ne poda mosulski razsodbi. Kongres ruske komunistične stranke v Moskvi.

Nov načrt za končanje premogarske stavke

Legislativni poslanci iz stavkovnega okrožja so predložili načrt lastnikom in rudarjem. Pinchot je povabil župane na posvetovanje.

Philadelphia, Pa. — Nov načrt za končanje stavke rudarjev v okrožju antracitnega premoga, ki je zdaj v sestnjistem tednu, je bil v sredo predložen operatorem in rudarjem. Predložila ga je sedmorka poslancev v pennsylvanski legislaturi iz okraja Luzerne, ki je največji okraj v stavkovnem okrožju.

Načrt v jedru obsega razsoditev, kar ni nič novega za rudarje. Predlagatelji zahtevajo, da se rudarji takoj vrnejo na delo čim se začne pogajanja.

Harrisburg, Pa. — Governer Pinchot je povabil k sebi okrog 70 županov iz vseh občin v stavkovnem okrožju. Namen konference je, da se ti "uradni predstavniki ljudstva", kakor Pinchot imenuje župane, izjavijo, kaj misijo o njegovem posredovalnem načrtu, katerega so rudarji sprejeli in magnatje premoga zavrgli.

ZIVEZNI DELAVCI OBDRŽAVAJO SVOJO KONVENCIJO.

New York, N. Y. — Poročilo finančnega tajnika Burkhardtova pove, da je bila unijaka znamka pritišena v prvih devet mesecih leta 1925 na več ko osemnajst milijonov hlebov kruha. Iz sklada za bolniško podporo in posmrtnino je bilo izplačanih \$14,603, v skladu pa še ostane \$30,541. Organizacija je izgubila nekaj članov v podružnicah za hotelske delavce. Podružnice pekovačkih delavcev so pridobile nekaj na članih, podružnice mesarskih delavcev so pa pridobile veliko članov. Lokalna organizacija 454 je pomnožila svoje članstvo skoraj za sto odstotkov.

Strokovno glasilo "Free

Voice", ki izide vsakih 14 dni, se izpremeni v magazin, ki bo imel 16 strani novic, in sicer 50 odstotkov v angleščini in 50 odstotkov v tujih jezikih. Sprejeta je bila resolucija, za priznanje Rusije. Konvencija se je izredila, da bo podpirala Sacco in Vancettija, da prideta do pravice.

NOV ZENITVENI ZAKON V KONGRESU.

Washington. — Senator Cap-

per, republikanec iz Kansasa, je predložil ostanovo novega zakona za kongresno reguliranje porok in razporok. Predloga dolgača, da se ustavi doda amendment, ki podeli kongres oblast sklepatiske zlage glede zenitne, ki bodo enaki za vso Unijo.

CLANI S. N. P. J. V CHICAGU!

Vsi na veselo svidenje v nedeljo

ob treh popoldne v dvoranji naše jednote!

Pripeljite svoje žene in otroke k

BOŽIČNI PRIREDITVI!

NAPAD V SE-NATU NA PAKT Z ITALIJANI

Reed iz Missourija je izjavil, da je Morgan diktiral pogoje odpeljevanja italijanskih in drugih dolgov. Ako Italija lahko plača visoke obresti Morgana, zanjak jih ne bi še ameriškemu ljudstvu?

Washington, D. C. — V sredo je v senatu zatulila prva burja proti pogodbam med Združenimi državami in Italijo ter drugimi evropskimi vredci, pripadne Iraku (Mesopotamija, angloška mandatna kolonija), ostali deli Mosula, ki je prazna pustinja, pa ostane Turčiji.

Istodančno je prišlo iz Angore uradno poročilo, ki vsebuje oster protest turske vlade proti zahtevi. Kemal paša, predsednik turške republike, izjavlja, da Turčija absolutno odklanja razsodbo lige narodov in nikdar ne opusti svojega suverenstva nad Mosulom.

Svet lige narodov je v ostalih zadevah sklenil, da liga aranžira izredno zasedanje v prihodnjem mesecu radi vstopa Nemčije v ligo. Grčija je končno sprejela odlok lige narodov glede incidenta z Bolgari in obljubila platiči odškodnino. Bolgarija in Grčija sta tudi sprejeli nov spominski načrt, na temelju katerega se v prihodnjem poravnajo vse taki konflikti na meji.

London, 17. dec. — Anglija, ki je sredino dobila Mosul z olimjnimi vredci, bo zdaj stopila v direktno pogajanje s Turki v nadi, da illi nomiri. Kakor poročajo, bo angloška vlada skušala potoljati Turčijo z večjim posojilom, ki ga turška republika zelo potrebuje.

Smooth je zagovarjal Italijo, če da je pravna, da bi mogla plačevati večje obresti. Reed je takoj pobil Smootha rekoč, da Italija lahko najame od Morgana sto milijonov dolarjev posojila, od katerega bo plačevala sedem odstotkov obresti, tedaj lahko plačuje tudi ljudstvu Združenih držav polno obrestno mero. Nadalje je Reed odgovoril Smoothu, da je republikanska administracija pogazila točko programa republikanske stranke, ki se gleda, da stranka je proti državljani vojnih posojil tujim vladam. Administracija je pa črtala Italiji 75% posojila.

Reedu so se pridružili tudi senatorji Johnson, Robinson in drugi, ki so kritizirali odpeljevalno pogodbo z Italijo.

MATI IZGINILA.

Otroka našli na pol zmrznenega v snegu.

Chicago, Ill. — Antoinette Moberg, stara trideset let in omožena in mati tri leta in pol stare hčerke, je zapustila zjutraj ob devetih svoj dom. Odšla je na obisk k svoji teti, ki je soproga drža. W. F. Mumberga. K zdravniku ni prišla.

Ko je zvečer njen soprog Carl Moberg prišel domov in ni našel svoje žene doma, se je zglašil na policiji. Tam so mu povedali, da so našli popoldne ob eni njeni hčerkri napol zmrzljeno in jo odvedli v bolnišnico. O njeni mati pa nima policija nobene sledi.

Njen soprog je izpovedal, da soproga ni imela najmanjega vzroka, da ga zapusti. Znani žen so izjavili, da je bila žena večkrat melanolitna. Pri njej so se pojavili trenutki, ko jo je zapustila misel, kadar je govorila s prijateljicami. Policia sodi, da je žena mogoče v takem trenotku izvršila samomor. Njen soprog ugovarja tej teoriji.

SUHAČI IMAO PRAZNE GLAVE, JE ARGUMENT V KONGRESU.

Washington, D. C. — Te dni je izbruhnila vroča bitka v zveznem senatu med mokrimi in suhimi.

Senatorja Edge iz New Jerseyja in Bruce iz Marylanda sta predložila osnovno za legaliziranje 2.75-odstotnega piva.

Wayne B. Wheeler, generalni upravitelj odredil, da ne izplačajo meze do viška sto dolarjev. Trije ali štiri so imeli dobiti več kot sto dolarjev, tukaj nih pa okrog \$60 do \$75.

Agitacija za "Prosveto"

Turčija noče priznati odločka lige narodov glede cijevi v Mosulu

Kemal pravi, da Turčija ne opusti suverenstva nad Mosulom. Anglija bi rada potoljala Turčijo z posojilom. Grčija se je sklonila ligi.

**IZPREMENBE
ZA NASELJE-
NIŠKI ZAKON**

VIDOVAM IN STARIM STARI-
SEM NAJ SE OLAJŠA
PRIHOD V AMERIKO.

To je želja senatorja Fletcherja.

Washington, D. C. — Senator Fletcher iz Floride predlagal, da se izseljeniški zakon v toliko izpremeni, da bo obdobjenim materjam čes petdeset let in materam in očetom čes šestdeset let naturaliziranih tujecem dovoljeno priti v Ameriko zunaj kvote.

On izjavlja, da tak amendment ne bo prav nič prišel v navskičje s postavo, ki zahteva, da morajo izseljeniki videti potne liste po vladu, pod nato spadajo, ravnotako pa ostane nedotaknjeno pravilo, da se deportirajo tujecem, ki postanejo neželjeni.

Naglašal je, da je on zato, da se deportirajo vse neželjeni tujecem. Temu je pa dodal, da občuti, da ne bo noben krščanski državljani ugovarjal, da se združijo društine naturaliziranih državljyanov, ki so se izkazali kot dobrí državljani.

Njegov amendment pomeni očitavo, le za take vdove in stare omenjene starosti, ki se ne morejo več prehranjevati in so odvisni od podpore svojih sorodnikov v Ameriki.

**Mellan se umika
vprašanjem**

Priljubljeno mu niso temne lise. — Pa tudi o colini nerad govori.

Washington, D. C. — Tajnik Mellon je odgovoril na poročilo senatorja Couzenesa, ki pokazuje, da je biroj za pobiranje notranjih davkov dovolil, da nekatere ojne in druge velike kompanije niso plačale več milijonov dolarjev dohodninskega davka. On pravi, da bi bilo veliko boljše, da bi senatni odseki ne stikali po "temnih lisah" v vladnih departementih. On ne obljublja, da izbrisne te temne lise na ta način, vendar je dočakal za povratek teh milijonov.

Skoraj v enakem duhu je odklonil nagovoriti konferenco Ljudske konstruktivne lige, ki je sklicana za dne 28. decembra t. l. v Washington. Liga ga je povabilu zakladniškega tajnika, da pride na konferenco in na njen razloži, kako bodo evropske države odpeljale Ameriki dolg vprito ameriške colinine. Mellon je odpisal, da se zanj ne spodobi, da se imenoval senatorji governerji ter sedniki.

Washington, D. C. — Senator Curtis vodja republikanske večine v senatu, je soglašal, da je Nye dobrodošel kot republikanec in naj se mu prizna sedež. Ampak zdi se, da je L. B. Hanna, bratranec pokojnega Marka Hannata in bivši govor načrta Severne Dakote ter sedniki razdelivec Coolidgevih nakanjenosti v tej državi, dvignili straten krik, da se Nye ne prizna kot senator. S pomočjo bančnih stikov v New Yorku, je povzročil, da administracija uvidi, da je Curtis napravil napako. Nye je bil glad v naročju stranke.

Smith iz Južne Karoline in Meely iz Zapadne Virginije, oba demokrata, sta glasovala, da se Nye prizna sedež v senatu. Razpravljaj o predmetu: "Ali aluminijska industrija potrebuje sedanjo obrambno colinino?"

**MESECE SO MORALI ČAKA-
TI NA MEZDO.**

Hartford, Conn. — Connelly-Purington Brick kompanija je bankrotirala. Zamorski dijaki z južnih učilišč, ki so lani ob potniških delih pri tej družbi, so ostali brez mezde. Zdaj je sedanji upravitelj odredil, da ne izplačajo meze do viška sto dolarjev. Trije ali štiri so imeli dobiti več kot sto dolarjev, tukaj nih pa okrog \$60 do \$75.

**Mussolini je absolu-
lutni diktator nad
časopisjem in filmi**

Zborn

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglašev po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodnina: Zadnjene države (Irene Chicago) \$5.00 na leto, \$15.00 na pol leta in \$1.25 za tri meseca; Chicago in Cicero \$5.00 na leto, \$15.00 na pol leta, \$1.65 za tri meseca, in za inozemstvo \$6.00.

Način za vas, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2627-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.00, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju u. pr. (Nov. 20-25) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla narodnina. Ponovite le pravljeno, da so vam ne ustavi list.

KAPITALISTI ISČEJO POVSOD ZASE NOVE VIRE BOGASTVA.

Kapitalistom ni treba nič razumeti o delu, vseeno se pa lahko lotijo vsake industrije. Ako o industriji toliko razumejo kot novorojeno dete, vseeno bodo vspeli, ako ljudstvo spi in jih v svoji nevednosti še podpira.

Ko je bil pred leti precej oster boj proti kapitalizmu in se je nanj kazalo kot oceta raznega zla v človeški družbi, so najeti podporniki kapitalizma v interesu kapitalizma govorili, da socialisti uničujejo obrt v malem. Ljudje, ki so bili mojstri in so imeli prokrove na očeh, da niso videli, kaj se godi okoli njih, so bili zelo ponosni, da so jih delavec nagovarjali z "gospod mojster." Včasi so bili že bolj lačni kot delaveci, a bili so "gospodje mojstri." Pri takih ljudeh je sugestija, po kateri so socialisti uničevali malo obrt, silno vlekla.

V Ameriki nimajo take sugestije velikega učinka, akoravno se je tudi tukaj poizkusilo z njimi, ker mojstrovstvo visi le še na niti in je le vprašanje časa, kdaj kapitalistični razvoj prereže to nit. Kapitalisti so precej zgodaj pričeli izpreminjati malo obrt v industrijo in danes se kapitalizem v Ameriki nahaja v zadnjem razvoju, t. j. da se po več industrijskih družb zdrži skupaj v eno veliko korporacijo ali trust s stotinami milijonov dolarjev kapitala.

Zaradi tega bi moralno ljudstvo veliko hitreje spoznati škodljive lastnosti kapitalističnega gospodarskega sistema.

Pekovske obrti ni več v tem pomenu besede, kot jo vidimo v Evropi. V Ameriki lahko govorimo le o krušni industriji, v katero spada tudi prodejna linija peciva. Dobe se še mali mojstri, ki imajo po enega, dva ali tri delavce. Ti so nastanjeni večinoma po kolonijah tujezemcev, ker zahtevajo posebne vrste pecivo in kruh. Kjer prebivajo Američani ali pa prebivalci mešane narodnosti, so mali pekovski mojstri skoraj popolnoma izginili, ako velike krušne korporacije dosežejo s svojim pecivom in kruhom te prebivalce.

Profiti teh krušnih korporacij so ogromni. Tudi kapital, v katerem je nekaj vode, je velik, ki je naložen v teh podjetjih. Tam v New Yorku se snuje nova krušna korporacija, pravi krušni trust, v katerem ne bo nič manj kot štiri sto milijonov kapitala naloženega. Ta kapital predstavlja krušne korporacije, ki se zdržijo v eno. Z izredno velikim kapitalom je financirana tudi znana krušna korporacija Ward Baking kompanija. Ljudje, ki nakladajo denar v takih podjetjih, navadno ne razumejo dela, saj razumeš ga jim ni treba. Delo opravijo preddelavci in navadni delaveci, ker so v takih podjetjih uvedeni najmodernejši stroji. Marsikdo misli, da so delavci proti takim ogromnim kapitalističnim podjetjem brezmočni. Temu pa ni tako.

Wardovi Baking kompaniji, ki je ena izmed družb, ki se pridruži novemu krušnemu trustu, prav uspešno konkurirajo delavci. Finski delaveci so ustanovili Finsko združno strokovno društvo. Ta združba bo letos razpečala kruha in raznega peciva za štiri sto tisoč dolarjev. On prodaja hleb, ki tehta šestnajst unč, po osem centov, medtem ko mogočna Wardova kompanija prodaja po isti ceni hleb kruha, ki tehta le dvanaest unč. Zadruga razširi letos svoje podjetje celo v Bronx.

Ta zgled pokazuje, ako bi se delavske gospodinje in delaveci zavedali, da postanejo člani svojih delavskih zadrug, da bi mogočnim kapitalističnim korporacijam zadal marsikak hud udarec.

Wardova družba je nasprotnica organiziranega delavstva. Delaveci v zadružnem podjetju pa prejemajo mezd, kot jo je določila organizacija pekovskih delavcev. Tudi razmere v delavnici so unijske.

V krušni industriji so kapitalisti dandasne odveč, kot so v vseh industrijah. Ako delavci ne morejo dosegči v krušni industriji že sedaj nacionalizacije, lahko nastopijo proti kapitalističnim krušnim korporacijam s pomočjo svojih delavskih zadrug. V kolikor je znano, rabi finska združba v New Yorku material prve kakovosti za kruh.

Ako bi bilo precejšnje število takih zadrug razvitih, se lahko združijo v centrali, ki lastuje svoje miline in kupuje plenico in rž direktno od farmarskih zadrug. Vse gre, nič ni nemogočega na svetu, sko je to trdna volja delavcev in farmarjev.

SLIKE IZ MARSELJU

Jackson, Kas. — Za dolgo ni bilo in naše naselbine nč grašu, tarej ne mislite, da smo vam pomrli. Raznare med nami so tako, kot posavadi. Z dolom gre počasi, ravno tolko, da zaslužimo za vsakdanji kruh. Da bi kaj prihramili, nč mislite.

Vreme imamo dovolj, da prihramo, ali ne vemo, koliko dolgo bo. O kazi napovednosti ne morem poročati, kolikor se v splošnem tiče, pač pa ob priliki kaj radi drug drugemu pomagamo, če ne drugade, vendar takrat, ko je najmanj umestno.

Priseli je obratovati rov št. 48 C. C. C. Co., koji je počival 18 mesecev, tako je vna del delavcev dobiti svoje delo. Seveda vseh prejšnjih delavcev ni mogoče zapošliti, ker je mnogo prostorov podstuh in se ne dajo več odpreti.

Smo v dobi splošnih ašj, bodisi društvenih, korporacijskih in vaškovršnih računov. Vsak prvo si sibi pridne primerjati svoje dohodke, izdatke, le žel, da v največ slučajih izdatki prekoračijo dohodke.

Prihodnje leto bo treba zoper na novo pričeti, kajti vse prihramki so večinoma šli s tem letom.

Društva volijo nove odbore za prihodnja leto, najboljše člane. Ravnotako gospodarske ustanove. Tako bo imelo svojo glavno sejo tukajšnjeg pogrebno društva dne 3. januarja 1926 ob 2. popoldne. Obvezeni sta vse delničarji, omenjenega zavoda, da se zagotovo udeležite glavne seje, ker pred vami bo poročilo dosedanja odbora in volitve novega odbora ter več gospodarskih stavki. Pridite brez izjemne velj.

Pridite pa tudi nasprotniki, boste imeli priliko javno povedati, zakaj nasprotujete naši ustanovi, če imate vzrok ali ne. Jako salostno silko si delate s tem, da agitirate za privatni kapital in obenem še za tujačo. Vzid naprotivom jamčim, da bo to podjetje uspevalo.

Apeliram na rojake, ne kupujte razne drobnarije za boljša delila, ker cene so sedaj podvrgnjene za vsako malenkost. Kupite si rajšči podutne knjige in titule jih o priliki, bo bolj koristilkot pa razne sile.

Pozdrav rojakom širokem deležu in srečno leto 1926. — Jacob Balon.

La Salle, Ill. — Malo dopisov je priobčenih iz naše precej velike naselbine. Z delom ni nč boljše korak po drugih naselbinah, kar vidim vsaki dan v našem šatu. Baroni cinkove kompanije morajo imeti precej bolj dobitek, ker jim gre cink kar sproti ven. Cinkove tovarne obratujejo s polno paro korak v vojnem času. Delavcev vendar ne primanjka, ker jih pride vsak dan po 25 do 30 gledat za delo. Drugače je v cementnih tovarnah. Tam jim še zdaj dajejo boljše pocitnice. Mislim, da bodo dobrí do velike nosilje.

Rudniki so na zimo začeli malo bolj obratovati, pa kar pomaga, ko je pa toliko majnjarjev, ki še toliko ne zaslužijo, da bi se posileno prehranili. Imamo še drugih malih tovaren v naselbi, pa se ne splača jih imenovati. Društveno še precej uspevalo, da se zavednemu človeku ni treba bati nezgod in nesreč, se ve kam obrniti.

Dne 8. novembra smo ustanovili novo društvo pod imenom "Zavednost" S. S. P. Z., ki kaže lep uspeh. Vabim, ktor še ni pri nobenom društvu, ima lepo priliko pristopiti, ker je pristopna prosta do novega leta. Društvo "Soča" bo nam priredilo zanimivo igro na starek leta večer v Slovenskem narodnem domu, ko bomo pridali leta 1926. — Anton Omšen.

Ta zgled pokazuje, ako bi se delavske gospodinje in delaveci zavedali, da postanejo člani svojih delavskih zadrug, da bi mogočnim kapitalističnim korporacijam zadal marsikak hud udarec.

Wardova družba je nasprotnica organiziranega delavstva. Delaveci v zadružnem podjetju pa prejemajo mezd, kot jo je določila organizacija pekovskih delavcev. Tudi razmere v delavnici so unijske.

V krušni industriji so kapitalisti dandasne odveč, kot so v vseh industrijah. Ako delavci ne morejo dosegči v krušni industriji že sedaj nacionalizacije, lahko nastopijo proti kapitalističnim krušnim korporacijam s pomočjo svojih delavskih zadrug. V kolikor je znano, rabi finska združba v New Yorku material prve kakovosti za kruh.

ZARKOMET

Vsi so veseli in zadovoljni.

Včasi smo se otroci veseli bogači radi belega kruha, katerega je mati naprek za cel teden. Vse drugo nas je manj zanimalo. Veselje se ponavlja leta za letom med otroci in odrastili, samo predmeti veselja so različni.

Otroci se veseli daril. Trgovci se veseli dobička, ki ga nesejo darila. Delaveci, ki še ne misljijo s svojimi možgani, se veseli "bonusa". Dubovni se veseli kolikor. Mladi ljudje se veseli zavajev, ki ih prinašajo prazniki. Raznare med otroci vredničajo, da bo naprej mir. Njegovo obnašanje pa ni pokazalo, da bo narodni.

Zugati s pestjo se ne vidi delati za mir. Bati se je, da se večji neredit v prepri, a bo na tak način delal mir.

Den navzočih članov iz Colwooda, O.

Cudno je, da so kristjan turških deželih tako dobro varovani le tam, kjer je olja kakšna ruda. V Armeniji, ki polna kristjanov, nima pa olja, ni nobenega mandata. Je pa najbrž Bog tako dal, da je spada le krščanskim vladjem!

Skrbite, da bo enkrat res.

Cenjeni Zarkomet! Dne decembra so bile pri našem črtu volitve odbornikov. Izvoljeni predsednik je dejal, mi misli prevzeti, ker pa je kredit društvo in mu izbral in ker se je zadnje čase pojprepir, prevzame zato, da bo naprej mir. Njegovo obnašanje pa ni pokazalo, da bo narodni.

Zugati s pestjo se ne vidi delati za mir. Bati se je, da se večji neredit v prepri, a bo na tak način delal mir.

Trunk je govoril.

Jemljem na znanje sled Tsunkovo izjavo:

"Kadar cerkev (papež sam cerkevni bor) govoril o veri moralni, se ne moti. Kadar pa sam ali s kardinali in teorved, govoril o stvareh, ki spadajo v vero in moralno, toreved, se lahko moti in se motil."

Trunk je izjavil samo polnice. Papež in vsi njegovi črtveni krogi se lahko motijo, se grdo zmotili in se še da debelo motijo ne le o dejstvovanju, temveč tudi o veri in moralu. Kaj pa je vera drugega kar velik kup zmot? In kaj je moral izvirno, pristno krščanskega? Mar mislite, da ne vedete so glavne etične nauke, ki pripisujete Kristu, učili že Baha, Zoroaster, babilonski vitez Hamurabi in drugi verski vtelji davno pred Kristom? Če reje cerkev uči, da so navrsti principi kristjanstva edino vstavljeni, katerega je manjša na svetu povedati. Edaj je bil Krist rojen in če je sploh bil kdaj rojen.

Antologija ni populna. Ko je g. Trunk zbiral antologijo "rožice", je bil površen, zabil je ukliciti "rožice" g. neta iz Sheboygana. On jih precej velike gredice in najmanj kantnejša je "sus purfla". Z čedna zbirka! Da bo popularna, zrite se malo še na lastno po.

Na vaši njivi, g. Trunk, je posamezni zrastia cvetka "voli" katero je g. Cerne brž prenašal, katerega je Kazimir ukral v starci domovini kakor se je sam izrazil. — Springfieldski poročevalci.

K. T. B.

nina h konferenci pa je pravilno. Koncert začne točno ob trikonferenci pa ob 4:30 popoldne.

Prireditajski odbor pozajme rojake iz Chicago in okolice, prisostvujejo in s številno udeležbo izkažejo pozornost umniku ter se zanimajo za Jugovanski narodni teater.

SEJA.

Koncert Zarka Šaviča v Chicago.

V nedeljo dne 20. decembra bo v dvorani Pilsen Sokol na 1814 So. Ashland ave. koncert, pri katerem bo nastopil profesor Zarko Šavič, znani operni pevec, ki je nastopil že po več evropskih opernih gledališčih ter je že bil upravitelj oper in konzervatorijev.

Koncert bo prirejen na poziv čakalskih Jugoslovjanov in je tudi oglašan kot jugoslovenski narodni koncert. V zvezi s tem koncertom bo konferenca o ustanovjanju Jugoslovenskega narodnega teatra, kakor smo že pred dnevi poročali.

Program koncerta je sledeni:

1. D. Jenko: Mlada Jejka — slovenska balada.
2. Nikolaj: Gasi mi grla plamavasela.
3. I. pl. Zajc — Romanca Zrinškega — iz opere Nikola Subić Zrinjski.
4. Santič: a) Jesil mi se naspala bosanska narodna; b) Katařinka bohna leši — hercegovska narodna.
5. Hatze: Kad sam bio na tvom grobu.
6. Topalović: Kraljevič Marko — narodna vesela.
7. F. S. Vilhar: Dalmatinški nazevi (primorski).
8. Leoncavallo: prolog iz opere "Bajazzo".

Vstopnina k prireditvi je po \$1 ter po \$1.50 za osebo. Vstop-

ne konštabarije.

SE NEKAJ DNI DO BOŽIČA

Zato nemudoma naročite za dogode prijetja in izvrsne božične darilje.

KNJIGA

"AMERIŠKI SLOVENCI"

je krasno boljšino darilo za vašega prijatelja.

RAZNE VESTI

PROTEST PROTI UMORU ITALIJANSKEGA SOCIALISTA MATTEOTTIJA.

New York, N. J. — Velika in prostorna dvorana "East Side Hall" je bila nabita do zadnjega potišča, ko je bil otvorjen protestni shod proti umoru italijanskega socialističnega poslanca Matteottija. Shod je sklical italijanska socialistična zveza, ki je pridružena ameriški socialistični stranki. Za trenotek so si močne vstali s svojih sedežev in spomin na umorjenega socialističnega poslanca. Ko so govoriki naglašali, da namerava Mussolini proglašiti kralja Viktora za rimskega cesarja, je bilo slišati v dvorani žvižganje in kljice.

Glavni govornik je bil Vincenzo Vacirca, bivši italijanski poslanec in zdaj urednik italijanskega socialističnega lista "Il Nuovo Mondo". Obožil je Mussolinija, da je koval zaročno umor Matteottija. Pri tem se poslužil kot dokazev izjave diktatorjevih podpornikov, ki so bili oboženi, in raznih dokumentov. Vacirca je razlagal, da boši in drugi vladni in fašistični uradniki, katere so italijanski sodišča ravnokar oproščili otožbe, ne smejo po zakonu pričati pri obravnavi proti vratim morilem. Vacirca imenuje tako postopevanje dobro previdljeno igro, ki ima namen, da Mussolini odprto ne zaplete v hudo delstvo.

Umberto Galleani, tajnik Druga protifašistovskih vojnih sicerov, in Sormenti, podtajnik Protifašistovske alianse, sta govorila proti Mussolinijevem terorizmu.

DOSLEDICE ZAVŽIVANJA SLABEGA MESA.

Dva mrtvi, sedem bohinj.

Jackson, Minn. — V družini Herman Kuehla sta umrli dva otroka in sedem drugih članov njegove družine je zbolelo, ker so zaužili sprajaran meso.

Kuehl lastuje farme blizu tujinega mesta.

KALIFORNIJSKI ZAKON PROTI KRIMINALNEMU SINDIKALIZMU PRED SODISČEM.

Washington, D. C. — Konservativni advokati so bili zelo prenečeni, ko je sodnik Taft, ki je vrhovni sodnik najvišjega sodišča, odredil, da se ponovno zasliši priziv Charlotte Ante Whitneyeve, ki je bila obljena v večletno ječo na otožbo, da je kršila kalifornijski zakon proti kriminalnemu sindikalizmu. Njen prvi priziv je najvišje sodišče zavrglo, češ, da ni bilo predloženo, da spada pod svojo jurisdikcijo. Zdaj je pa javno tisto sodišče izreklo, da mu gčna. Whitneyjeva pravico argumentirati glede jurisdikcije in stvari zadeve.

To pomeni, da se je najvišje sodišče odločilo pregledati kalifornijski zakon proti kriminalnemu sindikalizmu, kot je to storilo v Gitlowem slučaju v New Yorku, da dožene, ako kalifornijski zakon ne soglaša z zajamčenimi pravicami v ustavi in svobode govora, tiska in borovanja.

Argumenti se bodo zaslišali ne 15. marca. Gčna. Whitneyjeva je izobražena in premožna. Kalifornijske oblasti so postale eno pozorne, ko je pobiralastovljene darove za pregane clane organizacije I. W. W. Ker je bila članica delavske komunistične stranke skozi dve dni, ki je klub njenemu programu sprejela program, v katerem se izreka za nasilno revolucijo kot sredstvo za delavsko republiko, je bila spoznana za kričo, da je kršila zakon proti kriminalnemu sindikalizmu in je bila obsojena.

Obidge prejeli vabilo lige za razočitveno delo.

Washington. — Državni tajnik Kellogg je v sredo prejel iz Ženeve uradno vabilo lige narodov, naj Združene države imenujejo zastopnika v pripravljalni odbor, ki sklice mednarodno razočitveno konferenco in pravni program. Vabilo je bilo izročeno predsedniku. Sovjetska Sibirija je dobila enako vabilo.

KAJ JE OPJOVOST?

Išče se oficijelno razvozljanje tega vprašanja.

Washington, D. C. — Kongresnik George N. Seger iz New Jerseyja je predložil resolucijo, ki zahteva, da se oficijelno dožene, kaj je pjanost.

Seger naglaša, da pol odstotka alkohola, ki ga določa Volsteadova postava za pijačo kot višek, da niso opojne, ni posledica študij, ampak je navadno povprečno merilo. Segerjeva resolucija priporoča, da se izvoli komisija devetih članov, ki naj dožene, kaj je opojnost. V to komisijo naj bodo imenovani po predsedniku trije kongresniki, trije senatorji in trije državljanini. Za preiskavo naj se ne določi več ko \$25.000.

Seger pravi, ko je bilo v Volsteadova postavo zapisano, da je pijača opojna, ako je v nji več ko pol odstotka alkohola, se je zgodilo nekaj, kar ni bilo nikdar nameravano z osemnajstim amendmentom.

NAJVIŠJE SODIŠČE JE ODLOČILO PROTIV SMALLU.

Small vloži priziv za ponovno zaslisanje.

Springfield, Ill. — Najvišje sodišče države Illinois je odločilo, da mora govor na začetku leta 1917-18 povrniti obresti, ki jih je prejel več, kot jih je odračunil v državno blagajno. Gre za več ko milijon dolarjev.

Governer Small je na to podal izjavo, v kateri pravi, da je bila tem odlokom napravljena pomota in da vloži-priziv za ponovno zaslisanje, češ, da je on-odračunil vse obresti, kolikor jih je prejel.

BRIAND BO ZDAJ "RESIL" FRANCIO S STARIM DAVKI

Doumer, nov finančni minister, pravi, da bo neusmiljeno izterjal stare davke, ki še niso plačani.

Pariz, 17. dec. — Paul Doumer, ki je sprejel portfelj finančnega ministra, ko je Loucheur resigniral, je včeraj izjavil, da bo skušal zmašiti nov finančni program, ki morda zadovolji obe zbornici parlamenta. Njegov načrt je, da vlada lahko dobi dovolj denarja in balancira budget, ako izterja vse zaostale davke, ki niso že leta vplačani. On bo, pravi, neusmiljeno izterjal vse zaostale davke, če parlament odobri njegov načrt.

S padcem Loucheurja se je vrednost franka malo dvignila, toda danes je zopet padla na 28.50 napram dolarju. Nacionalisti še vedno krize, de Francija potrebuje diktatorja.

RADIKALEC APELIRA NA NAJVIŠJE SODIŠČE.

Pittsburgh, Pa. (F. P.) — Edward Horaček, po poklicu strojnik in član Workers party, je apeliral na višje sodišče glede prestopka, ki ga je izvršil v mesecu aprili leta 1923 s tem, da je delil letake svoje stranke. Horaček je zdaj prost pod poročilom. Kršil je pensilvanski zakon proti puntu, ker je delal letake. Najvišja kazen je deset let. Osem drugih obsojencev čaka s prizivom, dokler ne bo rešen Horačekov priziv.

Nemci razkačeni valed fašistovskih odredb na Tirolskem.

Berlin, 17. dec. — Vihar velikega protesta je zarjal po vsej Nemčiji radi dekreta Mussolinijeve vlade, ki je prepovedala Nemcem v okupiranem delu Tirolske sekati in okinčati običajno božična drevesca. Vsakega, ki poseka smrek in jo proda za božično drevesce, čaka ostra kazna.

Berlinski listi, tudi vladni, svare Italijo, da je mera polna. Listi prinašajo detajilirana poročila o nasilju, ki jih trpi 230.000 Nemcev na južnem Tirolskem. Nemške šole so zaprte, nemška društva razpuščena. Nemci ne smejijo peti svojih narodnih plemi, duhovni morajo pridigati italijansko in verouk mora biti v italijansčini. Casopisje zaključuje, da edino morec so žemalni tega, kar počenjajo fašisti.

Berlinski listi, tudi vladni, svare Italijo, da je mera polna. Listi prinašajo detajilirana poročila o nasilju, ki jih trpi 230.000 Nemcev na južnem Tirolskem. Nemške šole so zaprte, nemška društva razpuščena. Nemci ne smejijo peti svojih narodnih plemi, duhovni morajo pridigati italijansko in verouk mora biti v italijansčini. Casopisje zaključuje, da edino morec so žemalni tega, kar počenjajo fašisti.

RADIO

"Jazz" v Pittsburghu, Londončni in Berlinčni plečajo.

Berlin, 16. dec. — Berlinčani v mnogih kavarnah so danes zjutraj plesali, ko so radio-valovi prinesli "jazz" iz Pittsburgha v Ameriko. Ameriška godba je bila preoddana v Daventryju na Angliji na valovni dolžini 1600 metrov.

London, 16. dec. — Več tisoč oseb je danes zgodaj zjutraj plesalo na javnih plesiščih v Angliji po godbi, ki je igrala v Pittsburghu v Združenih državah. Korošec je na rajši. Po Bosni in Hercegovini romi, govorci, razpravljajo in zabavljajo, pa krščanaku ljubezen udejstvuje.

Parlamentarno delo. Klub vstopa Radic v vlado, delo v parlamentu ne krene naprej. Zaradi se že zebotu se dobro godi, da lahko lenovo pose in dnevnice vleže. Le Korošec je na rajši. Po Bosni in Hercegovini romi, govorci, razpravljajo in zabavljajo, pa krščanaku ljubezen udejstvuje.

"Godba za glušce po radiju". Tako se imenuje program na radiju, ki bo naznajan v bližnji bodočnosti. Ali je mogoče, da bi glušči ališali "jazz" muzik? Zdi se nam smešno to vprašanje, vendar se z njim pravljeno bavi neki češki znanstvenik, specialist za učesa, ki sodeluje s Paulom Ashom, ki je svoječasno bil voditelj jazz godbe z radio postaje KYW v Westinghouse.

Stvar je namreč tako: Paul Ash je dobil več pisem od svojih ljubiteljev, med temi tudi pismo od gluhe gospodine Mary Bedford, ki vstrejno trdi, da sliši Ashovo godbo, dasi je v resnici gluha. Tudi ni sposobna za vso godbo. Posetila je opero, pa godbe ni čula. Da se resničnost čudnega pojava še bolj potrdi, se je s pismom oglašila že neka gdc. Ellen Carlson, tudi Češanka, ki dasi je gluha, sliši Ashovo godbo. In tako so začeli gluhi ljudje posečeti gledališče, kjer igra Paul Ash s svojo jazz bando.

Po Ashovem mnenju morajo v "jazz" godbi biti nekaki tretiraji (vibriranje), ki ga čutijo glušci. Zato se prične tudi stopolnjevati in z radostjo sodeluje z znanstvenikom, da se mogoče osredijo z glasovi tudi tisti, ki so vse svoje življene gluhi.

Učenski ekspert pravi, da mora godba priti do slušalnih orgarov skozi kosti. Po njegovem mnenju ritem "jazz" godbe, ki je izredno povdaren v bobnjanju, nerednih notah, valjivem kornetu, prodre do možganov glušcev. Paul Ash torej prične v kratkem času izvajati svojo godbo po radiju. Igral bo na razpravljeno postajo KYW v posebnem programu in pozvali gluše, naj "poslušajo" ter mu sporočajo, kaj "slisijo".

Po Ashovem mnenju morajo v "jazz" godbi biti nekaki tretiraji (vibriranje), ki ga čutijo glušci. Zato se prične tudi stopolnjevati in z radostjo sodeluje z znanstvenikom, da se mogoče osredijo z glasovi tudi tisti, ki so vse svoje življene gluhi.

Učenski ekspert pravi, da mora godba priti do slušalnih orgarov skozi kosti. Po njegovem mnenju ritem "jazz" godbe, ki je izredno povdaren v bobnjanju, nerednih notah, valjivem kornetu, prodre do možganov glušcev. Paul Ash torej prične v kratkem času izvajati svojo godbo po radiju. Igral bo na razpravljeno postajo KYW v posebnem programu in pozvali gluše, naj "poslušajo" ter mu sporočajo, kaj "slisijo".

Pariz, 17. dec. — Paul Doumer, ki je sprejel portfelj finančnega ministra, ko je Loucheur resigniral, je včeraj izjavil, da bo skušal zmašiti nov finančni program, ki morda zadovolji obe zbornici parlamenta. Njegov načrt je, da vlada lahko dobi dovolj denarja in balancira budget, ako izterja vse zaostale davke, ki niso že leta vplačani. On bo, pravi, neusmiljeno izterjal vse zaostale davke, če parlament odobri njegov načrt.

S padcem Loucheurja se je vrednost franka malo dvignila, toda danes je zopet padla na 28.50 napram dolarju. Nacionalisti še vedno krize, de Francija potrebuje diktatorja.

RADIKALEC APELIRA NA NAJVIŠJE SODIŠČE.

Pittsburgh, Pa. (F. P.) — Edward Horaček, po poklicu strojnik in član Workers party, je apeliral na višje sodišče glede prestopka, ki ga je izvršil v mesecu aprili leta 1923 s tem, da je delil letake svoje stranke. Horaček je zdaj prost pod poročilom. Kršil je pensilvanski zakon proti puntu, ker je delal letake. Najvišja kazen je deset let. Osem drugih obsojencev čaka s prizivom, dokler ne bo rešen Horačekov priziv.

Nemci razkačeni valed fašistovskih odredb na Tirolskem.

Berlin, 17. dec. — Vihar velikega protesta je zarjal po vsej Nemčiji radi dekreta Mussolinijeve vlade, ki je prepovedala Nemcem v okupiranem delu Tirolske sekati in okinčati običajno božična drevesca. Vsakega, ki poseka smrek in jo proda za božično drevesce, čaka ostra kazna.

In Radic je bil tudi vladni, svare Italijo, da je mera polna. Listi prinašajo detajilirana poročila o nasilju, ki jih trpi 230.000 Nemcev na južnem Tirolskem. Nemške šole so zaprte, nemška društva razpuščena. Nemci ne smejijo peti svojih narodnih plemi, duhovni morajo pridigati italijansko in verouk mora biti v italijansčini. Casopisje zaključuje, da edino morec so žemalni tega, kar počenjajo fašisti.

de bolj posenj, bodjo odpravili izven carino na šito, mast in moko.

Vse to deluje — tudi Pašić u ime seljačke demokracije.

Poslanci so sedaj doma. Pravnic ne zamerijo, če so doma in že zebotu se dobro godi, da lahko lenovo pose in dnevnice vleže. Le Korošec je na rajši. Po Bosni in Hercegovini romi, govorci, razpravljajo in zabavljajo, pa krščanaku ljubezen udejstvuje.

Parlamentarno delo. Klub vstopa Radic v vlado, delo v parlamentu ne krene naprej. Zaradi se že zebotu se dobro godi, da lahko lenovo pose in dnevnice vleže. Le Korošec je na rajši. Po Bosni in Hercegovini romi, govorci, razpravljajo in zabavljajo, pa krščanaku ljubezen udejstvuje.

Parlamentarno delo. Klub vstopa Radic v vlado, delo v parlamentu ne krene naprej. Zaradi se že zebotu se dobro godi, da lahko lenovo pose in dnevnice vleže. Le Korošec je na rajši. Po Bosni in Hercegovini romi, govorci, razpravljajo in zabavljajo, pa krščanaku ljubezen udejstvuje.

"Godba za glušce po radiju". Tako se imenuje program na radiju, ki bo naznajan v bližnji bodočnosti. Ali je mogoče, da bi glušči ališali "jazz" muzik? Zdi se nam smešno to vprašanje, vendar se z njim pravljeno bavi neki češki znanstvenik, specialist za učesa, ki sodeluje s Paulom Ashom, ki je svoječasno bil voditelj jazz godbe z radio postaje KYW v Westinghouse.

Stvar je namreč tako: Paul Ash je dobil več pisem od svojih ljubiteljev, med temi tudi pismo od gluhe gospodine Mary Bedford, ki je vstrejno trdi, da sliši Ashovo godbo, dasi je v resnici gluha. Tudi ni sposobna za vso godbo. Posetila je opero, pa godbe ni čula. Da se resničnost čudnega pojava še bolj potrdi, se je s pismom oglašila že neka gdc. Ellen Carlson, tudi Češanka, ki dasi je gluha, sliši Ashovo godbo. In tako so začeli gluhi ljudje posečeti gledališče, kjer igra Paul Ash s svojo jazz bando.

Stvar je namreč tako: Paul Ash je dobil več pisem od svojih ljubiteljev, med temi tudi pismo od gluhe gospodine Mary Bedford, ki je vstrejno trdi, da sliši Ashovo godbo, dasi je v resnici gluha. Tudi ni sposobna za vso godbo. Posetila je opero, pa godbe ni čula. Da se resničnost čudnega pojava še bolj potrdi, se je s pismom oglašila že neka gdc. Ellen Carlson, tudi Češanka, ki dasi je gluha, sliši Ashovo godbo. In tako so začeli gluhi ljudje posečeti gledališče, kjer igra Paul Ash s svojo jazz bando.

Pariz, 17. dec. — Vihar velikega protesta je zarjal po vsej Nemčiji radi dekreta Mussolinijeve vlade, ki je prepovedala Nemcem v okupiranem delu Tirolske sekati in okinčati običajno božična drevesca. Vsakega, ki poseka smrek in jo proda za božično drevesce, čaka ostra kazna.

In Radic je bil tudi vladni, svare Italijo, da je mera polna. Listi prinašajo detajilirana poročila o nasilju, ki jih trpi 230.000 Nemcev na južnem Tirolskem. Nemške šole so zaprte,

Izvor popočiva

(Poglavlje iz knjige "The Popes and their Church".)

Spisal Joseph McCabe, bivši franciškanec in seminarijski profesor.

(Dalej.)

Po smrti Gregorja Velikega se je papeštvo počasi pogrezovalo v črno kalužo srednjega veka. Nič kaj prijetno delo ni, zasledovati življenje papežev — kolikor nam je ostalo sledu v zanesljivih spisih — v tej dobi stalne degeneracije. Ob vsakih volitvah — če se sploh smejo tako imenovati — papeža, so se vrstili prepriki, krvavi izgredi, korupečja in kavši s škofji na vzhodu. Dvajset obakurnih papežev je prekorčilo temni oder v teku sto let.

V osmem stoletju so grki (bizantinski) cesarji zopet zagazili v heresijo in vladajoči barbarji v severni Italiji, Lombardi, so še bili arijanci (krivoverti). Tedaj so papeži začeli gledati čez Alpe po ortodoksnem zaščitniku in zaledali so se v Franke. Rim je naenkrat našel v tem narodu veliko naprednost in pobožnost, da si nam sv. Bonifac pripoveduje v svojih poročilih, da so bili frankovski duhovni in knezi najslabši v celi Evropi. Duhovni so

imeli — tako čitamo — po štiri do pet prileganj v svojih posteljah; pijačevanje, pretepi in podkupovanje je predio do zadnjega klerika in meniga. Vse to je Lateran (takratna palača, v kateri je stanoval papež) prezr, niti ni pokaral Karlo Martel, radi njegove lastne korupcije in oploitenje cerkve.

Karol Martel se ni dosti zmenil za dobrikanje papežev, toda njegov sin Pipin je načel priliko, da ga izrabiti. On je bil "major palace" in zahotel se mu je strmoljaviti kralja in zasesti njegov prestol. Pipin je posiljal sile k papežu Cahariji z vprašanjem, če lahko to storiti brez greba. Caharija je odgovoril, da ne smo ame, pač pa mora to storiti. Od tistega časa je Rim lahko trdil, da se mora Pipin, kakor tudi njegov slavnih sin Charlemagne (Karel Veliki), zahvaliti papežu za svoj tron.

Kmalu nato je papež Stefan II., katerega so napadli Lombardi, apeliral na Franke, naj vrnejo Rimu uslužbo za uslužbo. Sklepnjena je bila izborna kupertija. Papež je dal kralju Pipinu naslov "Patricius Romanus" (pričilno rimski knez) in Pipin se je zavezal, da iztrga Lombardom vso zmajto ter jo izroči papežu. Res je, da so papeži že prej imeli velike kose te zemlje, am-

pak kako so prišli do nje, je neveda drugo vprašanje. Povedati je treba, da je prva stoletja kramenstva in v srednjem veku nepravilno živila vera v koncu sveta. Prvi kristjani so sploh zato revno živili in imeli vse svoje imetje v skupnosti — bili so neke vrste komunisti — ker so prizakovali konca sveta in nepraviloma so se pripravljali na smrt in na odhod v nebesa z dušo in telesom. Vsak čas je bil napovedan sodnji dan in ljudje so po cele tedne in mesecu prečepeli v cerkvah bos, razscapani in gladi, čakači sodbe božje. Ker pa so vse te napovedi ostale brez rezultata, so prefrigani nizji in višji cerkveni glavarji zasečeli izkerištati neumne ljudi. Ob času Gregorja Velikega je zopet prišla takšna napoved. Tedaj je papež vprašal bogate kristjanske posestnike v severni Italiji, kaj bodo z zemljiski, če pride sodba božja. Posestniki so se ustrelili in dali cerkvi vse svoja posestva. Na ta način je papež dobil zastonji ogromna zemljiska v Italiji in drugih deželah. Ta zemljiska je imel Pipin iztrgati nevernikom in jih vrniti cerkvi.

Pipin — ko mu je papež vse pojasnil — je prisegel na kriz, da povrne sv. Peteru vso zemljo, ki so jo priopali Lombardi. Res

je bil v Italijo s svojimi četami. Koliko prisvojena zemlja je vrnila cerkvi, ne vemo natanko. Cerkev do danes še ni pokazala enega avtentičnega teksta, na podlagi katerega bi mogla dokazati Pipinova darila. V Rimu imajo dokument, ki se imenuje "Fantuzijski fragment", toda zvedenci se strinjajo, da je to nesramen rimski faksifikat. Gotovo pa je, da je Pipin dal pač velik kos srednje in severne Italije, ukupno vse govorilo Raveno, nakar je odšel nazaj v Francijo.

Kakor hitro so Franki odšli iz Italije, je lombardski kralj planil s svojo armado po izgubljenem teritoriju in ga reokupiral. Papež Stefan je zopet apeliral na francoskega vladarja, naj gre v boj zanj, ampak Pipin se topotil hotel ganiti. Tedaj je papež storil svet korak. Pisal je Pipinu pismo, ki se je glasilo tako, kar da piše sam sveti Peter in seba, papež se je pa podpisal v imenu sv. Petra. To je bila dobra strategija. Pipin se ni mogel upreti "čudežnemu apelu iz nebes" in zopet je bil na čelu armade v Italijo ter izvojeval pač petih 28 italijanskih mest z okoliškim teritorijem.

Citatelj, ki morda dvomi, da je papež naredil takšno slêparijo a Petrovim plamom, ne smi pozabiti, da so bili papeži v tistih časih zmožni vsakega sledilnega. Lumparje "svetih očestov" iz te dobe se res čitajo kakor kak detektivski roman z divjega zapada, resnica pa je, da zgodovina ni ohranila niti ene tretjine vseh zločinov in grozot, ki jih je zakrivil papeški Rim.

Leta 768 se je zgodilo tudi to, da je bil za papeža izvoljen lajik (posvetnjak), ki ni bil duhoven. Rimski plemič z imenom Toto je žival dirhal propalih duhovnih in lajikov, ki je izvolil njegovega brata papežem. Ta je bil "papež" Konstantin, katerega so uslužni škofje na dan njegove izvolitve nagnili posvetili za duhovnika, ko jih je objubil bogate koncesije.

Prajasnjam cerkvenim krogom je pa to bilo le malo preveč. Poslanici so šli v Lombardijo in si tam posodili armado, s katero so prikorakali v Rim. Vneša se je ljuta bitka in Lombardi so zmagali. "Papež" Konstantin je bil ujet in nasprotna stranka se je strašno maščevala nad njim. Posadili so ga na konja na ženskem sedlu, navezali mu uteze na noge in ga med zasramovanjem vodili po rimskih ulicah, nato so ga zaprli v samostan, kjer so mu istaknili oči.

Leta 772 se je zgodilo tudi to, da je bil za papeža izvoljen lajik (posvetnjak), ki ni bil duhoven. Rimski plemič z imenom Toto je žival dirhal propalih duhovnih in lajikov, ki je izvolil njegovega brata papežem. Ta je bil "papež" Konstantin, katerega so uslužni škofje na dan njegove izvolitve nagnili posvetili za duhovnika, ko jih je objubil bogate koncesije.

Prajasnjam cerkvenim krogom je pa to bilo le malo preveč. Poslanici so šli v Lombardijo in si tam posodili armado, s katero so prikorakali v Rim. Vneša se je ljuta bitka in Lombardi so zmagali. "Papež" Konstantin je bil ujet in nasprotna stranka se je strašno maščevala nad njim. Posadili so ga na konja na ženskem sedlu, navezali mu uteze na noge in ga med zasramovanjem vodili po rimskih ulicah, nato so ga zaprli v samostan, kjer so mu istaknili oči.

(Konec prihodnjic.)

SEZNAM PRIREDITEV SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V CHICAGU

Zvezna Slov. org.—Domäča zaveda v soboto, 19. decembra, v dvorani S. N. P. J.

Soc. klub Stev. 1, J. S. Z. — Sladkovna zaveda, v štartek 21. decembra v dvorani SNPJ.

Društvo "Francisco Ferrer" št. 131 S. N. P. J. v soboto 9. januarja v dvorani S. N. P. J.

Društvo Slovenija.—Maškaradna večerja v soboto 9. januarja 1920 v Narodni dvorani.

Društvo Slavija, Stev. 1, S. N. P. J. — Veselica dne 16. januarja, v dvorani SNPJ.

Slovenski dom, Stev. 86 S. N. P. J.—Veselica v soboto, 23. jan., v dvorani S. N. P. J.

Soc. klub Stev. 1, JSZ. — Dramačka predstava, v nedeljo 24. januarja, v dvorani SNPJ.

Društvo Žurja. — Veselica dne 30. januarja v Narodni dvorani.

UPRAVNOSTVO

"PROSVETA"

2657 S. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

NAROČITJE!

Klobase in svinjskega mesu, prakojane z Hickory lesom in primes dišav. Cena 40c funt poština prosta. Z naročilom pričakite Money Order nakaznico.

ANTON LIPOLD,

P. O. Naylor, Mo.

Slovenske grafofonske ploščice.

2600—Slova. Než. moški in ženski glas.

2601—Slova. moški in ženski glas.

2602—Angijsko petje, moški in ženski glas.

2603—Zvezne besede, moški in ženski glas.

2604—Vesela pesem, moški in ženski glas.

2605—Slova. moški. ženski glas.

2606—Slova. moški. ženski glas.

2607—Slova. moški. ženski glas.

2608—Slova. moški. ženski glas.

2609—Slova. moški. ženski glas.

2610—Slova. moški. ženski glas.

2611—Slova. moški. ženski glas.

2612—Slova. moški. ženski glas.

2613—Slova. moški. ženski glas.

2614—Slova. moški. ženski glas.

2615—Slova. moški. ženski glas.

2616—Slova. moški. ženski glas.

2617—Slova. moški. ženski glas.

2618—Slova. moški. ženski glas.

2619—Slova. moški. ženski glas.

2620—Slova. moški. ženski glas.

2621—Slova. moški. ženski glas.

2622—Slova. moški. ženski glas.

2623—Slova. moški. ženski glas.

2624—Slova. moški. ženski glas.

2625—Slova. moški. ženski glas.

2626—Slova. moški. ženski glas.

2627—Slova. moški. ženski glas.

2628—Slova. moški. ženski glas.

2629—Slova. moški. ženski glas.

2630—Slova. moški. ženski glas.

2631—Slova. moški. ženski glas.

2632—Slova. moški. ženski glas.

2633—Slova. moški. ženski glas.

2634—Slova. moški. ženski glas.

2635—Slova. moški. ženski glas.

2636—Slova. moški. ženski glas.

2637—Slova. moški. ženski glas.

2638—Slova. moški. ženski glas.

2639—Slova. moški. ženski glas.

2640—Slova. moški. ženski glas.

2641—Slova. moški. ženski glas.

2642—Slova. moški. ženski glas.

2643—Slova. moški. ženski glas.

2644—Slova. moški. ženski glas.

2645—Slova. moški. ženski glas.

2646—Slova. moški. ženski glas.

2647—Slova. moški. ženski glas.

2648—Slova. moški. ženski glas.

2649—Slova. moški. ženski glas.

2650—Slova. moški. ženski glas.

2651—Slova. moški. ženski glas.

2652—Slova. moški. ženski glas.

2653—Slova. moški. ženski glas.

2654—Slova. moški. ženski glas.

2655—Slova. moški. ženski glas.

2656—Slova. moški. ženski glas.

2657—Slova. moški. ženski glas.

2658—Slova. moški. ženski glas.

2659—Slova. moški. ženski glas.

2660—Slova. moški. ženski glas.

2661—Slova. moški. ženski glas.

2662—Slova. moški. ženski glas.

2663—Slova. moški. ženski glas.

2664—Slova. moški. ženski glas.

2665—Slova. moški. ženski glas.

2666—Slova. moški. ženski glas.

2667—Slova. moški. ženski glas.